

Toimetuse ja talituse:

Rakvere Viru Maleva staap

Telefon 8.

Kuulutuste hind:

Kuulutuste küljel 4 s. veeru mm.

Esiküljel . . . 8 " " " "

Teksti sees . . . 12 " " " "

K. L.

V i r u

Malevlane

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimise hind:

postiga 1 kroon aastas.

Tellimisi võtavad vastu peale maleva staabi kõik kompaniide päälikud ja naiskodukaitse jaoskondade esinaised.

Nr. 15.

Esmaspäeval, 1. juunil 1929. a.

I aastakäik.

Kaitseliidu Ülema

Käsukiri

Nr. 32.

Tallinnas, 29. juunil 1929 a.

§ 1.

Kaitseliidupäev on jõudnud lõpule. Kolme päeva jooksul näitas kaitseliit oma aastase töö ja tegevuse tulemusi. Võistlused olid kibedad nii sõjalisel kui ka kergejõustiku alal ja avaldasid üldist tõusu.

Kaitseliidu spaleerid ja paraad, mis olid korraldatud T. M. Rootsi kuninga Gustav V auks, jätsid üleva mulje.

Meie riigipea, lugupeetud hra Riigivanem August Rei on mind isiklikult palunud edasianda tema südamlikkult tänu kõigile kaitseliidu pealikele ja meeskondadele, kõigile naiskodukaitse esinaistele ja liigetele nende suure töö ja energia eest, millega nad aitasid kaunistada Eesti rahvale külla sõitnud kõrge külalise siinviibimise aega.

Meie kõrgesti austatud ja auvääriline külaline, T. M. Rootsi kuningas Gustav V on tõsiselt jäänud rahule meie kaitseliidu esinemisega ja on hra Riigivanemat eriti palunud mulle edasi anda soojed tänusõnu ja erilist kiitust meie kaitseliidu organisatsioonile ja kõigile tema üksuste liigetele nende liigutavate auavalduste ja mehise ning väärrika esinemise puhul. Ta on saanud kindla mulje, et see rahvas, kes suudab luua sarnast jõudsat enesekaitse organisatsiooni, suudab püsida iseseisvana, vabana ja väärilisena teiste kultuurrahvaste peres.

Mul on heameel ka enda poolt kinnitada, et kõik meie ühised algatused ja ettevõtted on ootamatult hästi õn-

Ärakiri.

nestunud ja kõigiti korda läinud. Liigutav ja tõesti ülev oli kõik see, mis meie organisatsioon neil päevil pakkus. Seda kõike oleme suutnud ainult selle tõttu, et kõik meie kaitseliidu ja naiskodukaitse liikmed on täitnud oma ülesandeid suure usinuse, armastuse ja oskusega.

Sellepärast avaldan südamlikkult tänu peastaabi ülemale, kol. leitn. J. Maide'le, õpe- ja spordiosakonna pealikele, majanduspealikele ja peastaabi ametkonnale, kelle õlgadel lahus seekord suur osa kaitseliidupäeva korraldamise tööst, Tallinna maleva pealikele kol. leitn. F. Pinka'le ja tema abilistele, kes korraldava maleva juhtivate jõududena pingutasid omi jõude kaitseliidupäeva ja eriti paraadi heaks kordaminekuks, tänan kõiki teisi pealikuid, instruktorisi, võistluste korraldajaid, kohtunikke ja muid malevate juhtivaid tegelasi, võistlejaid ja kõiki teisi kaitseliitlasi, kes oma suure ja kohusetruu tööga on muutnud meie kaitseliidupäeva ülevaks üleelamuseks.

Avaldan sooja tänu Naiskodukaitse esinasele pr. M. Raamot'ile ja teistele keskjuhatuse liigetele, kõigile ringkondade esinaistele ja juhatustele, kõigile naiskodukaitse liigetele, kes nii suure armastusega hoolitsesid oma meeskondade heaoleku, tervise ja mugavuse eest, kes kaunite rahvatantsude ja võimlemisharjutuste demonstreerimisega meelitasid vaatlejate silmi, kes esimest korda korraldasid ka omavahelisi võistlusi, panes sellega aluse sportlisele liikumisele Naiskodukaitse peres.

Südamlilikult aitäh ka meie noortele, meie tõusvale ja kasvavale põlvele tema osavõtu eest kaitseliidu võistlustest. Nad on noored kotkapojad, kes võtavad oma õlule meie põlve poolt alustatud töö ja viivad selle vastu kõrgele sihile.

Aitäh ka meie muusikameestele.

Olgu siinkohal avaldatud ka suur tänu meie riiklistele ja omavalitsuslistele asutustele, eriti kaitseministeeriumile, kes meil alati kõigiti on olnud abiks meie kõrgete sihtide taotlemisel, kellega töötades käsikäes suutsime korraldada ka esimesed kaitseväe- ja kaitseliiduvahelised laskevõistlused. Tänu olgu öeldud meie ajakirjandusele, kes oma sulega võitleb samade aadete eest, millede poole püüdmine on meie elusihiks, kes oma heatahtliku suhtumisega kaitseliidusse on kergendanud selle tööd ja tegevust. Suurim aitäh ka kõigile meie seltskondlistele organisatsioonidele ja tegelastele nende kaastöö, lahke vastutuleku ja kaitseliidu tööst osavõtu eest, eriti aga olgu avaldatud tänu Punasele Ristile ja sportlistele organisatsioonidele, kes meid kaitseliidupäeva korraldamisel ja ka muidu palju on aidanud.

Südamlikum käepigistus kaitseliidu nimel kõigile lahketele auhindade annetajatele ja teistele meid toetajatele.

Kaitseliidupäev on jõudnud lõpule. Me pöörame tagasi oma igapäevase töö ja askelduse juure. Kui kellelgi selle suure töö keskel ehk juhtus ka mõni meelegibedus, siis unustagem selle ja võtkem koju minnes kaasa need head muljed ja soojad tunded, selle suure hoo, innu ja tahtejõu, mis iseloomustas kaitseliidupäeva tegevust, ja töötagem edasi kord valitud eesmärgile jõudmiseks.

Südamlilikult aitäh veel kord kõigile.

J. Roska,
Kindral-Major,
Kaitseliidu ülem.

Käsukiri
Viru Malevale
Nr. 18.

25. juunil 1929 a. Rakveres.

§ 1.

Lugeda mind väljasõidul oluks:

1) Tallinna maleva päälikute koosolekule 29. mail s. a. kella 1555 kuni 31. maini s. a. kella 0458; 2) Tallinna maleva asjus 5. juunil s. a. kella 0732 kuni 5. juunini kella 1836, 12. juunil kella 0732 kuni 13. juunini kella 1836; 3) ringreisulisel väljasõidul malevas Viru-Nigulasse, Jõhvi, Mäetagusele, Kurtnale, Iisaku ja Tudolinna 15. juunil s. a. kella 1400 kuni 16. juunini kella 2100; 4) Tallinna kaitseliidupäeva küsimuste asjus 18. juunil s. a. kella 0732 kuni kella 1836.

§ 2.

Minu abi kol. ltn. O. Luiga lugeda komandeerimisel oluks Tallinna vanematekogu koosolekule 15. aprillil s. a. kella 0732 kuni kella 1836 ja 4. juunil s. a. kella 0732 kuni kella 1836.

§ 3.

III õppepiirkonna instruktor r. lpn. G. Sooden lugeda komandeerimisel oluks Rakvere 26. mail s. a. kella 0553 kuni kella 2020 I Rakvere malevkonna laskevõistlustele ja 1. juunil s. a. kella 2313 kuni 3. juunini s. a. kella 1745 maleva laskevõistlustele.

§ 4.

IV õppepiirkonna instruktor r. lpn. J. Teksal lugeda komandeerimisel oluks Rakvere eellaskevõistlustele 26. mail s. a. kella 0311 kuni 27. maini s. a. kella 0344 ja 2. juunil s. a. kella 0311 kuni kella 2130 maleva laskevõistlustele.

§ 5.

Maleva sekretär Al-der Tiimus lugeda komandeerimisel oluks Tallinna peastaapi kaitseliidu asjus 20. juunil s. a. kella 0132 kuni 21. juunini s. a. kella 0458.

§ 6.

Kinnitan klassilaskuriteks alljärgnevad kaitseliitlased:

Esilaskuriks:

1. mlvl. Vambola Õun — Kalvi kompaniist.

II klassi laskuriks:

1. jao pl. Arnold Treinbok — Aaspere komp.

Ärakiri.

2. kompl. p. abi August Kreen — Kalvi komp.

3. r. p. a. Rudolf Tiimus — Kalvi komp.

4. k. p. Richard Pärn — Kalvi komp.

5. mlvl. Karl Trei — Kalvi komp.

6. komp. p. a. Herbert Korman — Vihula komp.

Algajate klassi lõpetanuks:

1. jao pl. Gottlieb Juuse — Aaspere komp.

2. j. pl. abi Johannes Kingsepp — Aaspere komp.

3. mlvl. August Aasumets — Aaspere komp.

4. mlvl. Käsper Schnell — Aaspere komp.

5. r. p. Evald Traks — Aaspere komp.

6. mlvl. Karl Lassur — Aaspere komp.

7. mlvl. Alfred Pajar — Aaspere komp.

8. j. p. August Jaakmann — Aaspere komp.

9. mlvl. Johannes Susi — Aaspere komp.

10. mlvl. Nikolai Drosdoff — Aaspere komp.

11. mlvl. Eduard Lunder — Aaspere komp.

12. mlvl. Artur Summataaavet — Haljala mlvk. Vihula komp.

Kõiki ülalnimetatud malevlasi laskeharjutuste alal viin üle vastavasse järgmisesse kõrgemasse klassi.

Luban välja anda ja kanda V. Õunal — esilaskurklassi rinnamärgi ühes akselbantide ja diploomiga; A. Treinbokil, A. Kreenil, R. Tiimasil, R. Pärnal, K. Treil, H. Kormannil — II laskurklassi rinnamärgid ühes diploomidega.

Õiendus: lauajuhend Nr. 418, 596, 610.

§ 7.

IV õppepiirkonna instruktor r. lpn. J. Teksal kandis ette, et tema on V. Maarja malevkonna ühes varustuse ja rahasummadega üle annud R. Kasanile ja viimane vastu võtnud.

Alus: ksk. Nr. 15, § 10.

§ 8.

V. Nigula malevkonna Kalvi kompanii päalik A. Kreen kandis ette, et tema on Aseri kompanii ühes varustusega ülevõtnud.

Õiendus: lauajuhend Nr. 625.

§ 9.

Vabastan I Rakvere malevkonna I kompanii päalik r. lpn. Herbert Musta elukoha muutmise tõttu kompanii päaliku kohuste täitmisest 23. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 139.

§ 10.

Kinnitan Jõhvi patarei juurde asutatud naiskodukaitse jaoskonna juhatuse järgmise koosseisuga: esinaine — pr. Alice Koch, sekretär — pr. Linda Kuusekänd; juhatuse liikmed — pr. pr. Linda Saik, Else Rosenberg, Melita Kolbe, Ida Rümmel.

Õiendus: lauajuhend Nr. 565.

§ 11.

Naiskodukaitse Rakvere jaoskonna juhatuse otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Adele Pällo, Salme Tombach ja Leida Leichter lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 573.

§ 12.

Haljala malevkonna Palmse kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. Richard Jüri p. Palm, lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 542.

§ 13.

Haljala malevkonna Aaspere kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. Anton Gustavi p. Uukivi, Karl Augusti p. Sammelberg, Arnold Augusti p. Sammelberg, Gustav Jaani p. Vaarmann lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 579.

§ 14.

Haljala malevkonna Vihula kompanii juhatuse otsuse põhjal kompaniisse vastuvõetud kod. Eduard Karla p. Kammerberg, Artur Juhani p. Lõbu, Roman Liisa p. Otsuustalu lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 585.

§ 15.

Lüganuse malevkonna juhatuse otsuse põhjal malevkonda vastuvõetud kod. Voldemar Mihkli p. Kõrts, August Juhani p. Pärtmann, Tiido Madise p. Trummar, Eduard Juhani p.

Kuusmik ja Herman Juhani p. Kuusmik lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 594.

§ 16.

Naiskodukaitse Palmse jaoskonna juhatuse otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Hilda Gustavi tr. Greenvald, Selma Richardi tr. Vendelborn, Marta Jakobi tr. Grass lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 600.

§ 17.

Jõhvi malevkonna juhatuse otsuse põhjal Jõhvi patareisse vastuvõetud kod. Nikolai Juhani p. Vildenaui; Jõhvi valla kompaniisse — Eduard Hermani p. Niinepuu, Seebald Johannese p. Beläjev, Al-der Joosepi p. Nikolajev, Johannes Vold. p. Niine, Gustav Hermann p. Alaküla, Vilhelm Magnuse p. Kickhöfer, Otto Juhani p. Bekker, Jaan Mihkli p. Kukki; Voka kompaniisse — Jaak Mihkli p. Kerja, Al-der Karli p. Valentin, Arnold Juhani p. Mägar, Aksel Jüri p. Sarap, Reinhold Johannese p. Koljat, Rudolf Adami p. Saagen; Kohtla valla kompaniisse — Mihkel Ivani p. Husarov; Kohtla-Järve kompaniisse — Al-der Al-dri p. Arro, Juhan Liisa p. Pallo — tegevliikmeteks; Jõhvi valla kompaniisse — Johannes Joosepi p. Rekkur — toetajaks liikmeks, lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 567.

§ 18.

Jõhvi malevkonna juhatuse otsuse põhjal naiskodukaitse Jõhvi patarei jaoskonda vastuvõetud kod. Linda Jakobi tr. Saik, Anna Vasili tr. Laev, Eliisabeth Mardi tr. Keskküla, Else Emili tr. Rosenberg, Linda Gustavi tr. Espenberg, Melita Al-dri tr. Kolbe, Lydia Juhani tr. Triifeldt, Klara Jüri tr. Triisa, Gertrud Vilhelmi tr. Varik, Antonine Anisimi tr. Daniel, Alice Hansu tr. Koch, Sarlote Johannese tr. Kalep lugeda malevasse vastuvõetaks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 567.

§ 19.

Haljala malevkonna Aaspere kompanii mlvl. Valter Jaani p. Kiviberg, kui uuesti kompaniisse astunud, lu-

geda malevasse vastuvõetaks 7. juunist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 579.

§ 20.

Haljala malevkonna Palmse kompanii mlvl. Edgar Juhani p. Goetz, kui kaitseväest tagasitlunud ja uuesti kompaniisse astunud, lugeda malevasse vastuvõetaks 28. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 542.

§ 21.

II Rakvere malevkonna Küti valla kompanii mlvl. Oskar Jüri p. Kask, kui kaitseväest tagasitlunud ja uuesti kompaniisse astunud, lugeda malevasse vastuvõetaks 18. juunist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 608.

§ 22.

Lüganuse malevkonna mlvl. Albert Sooden, kui kaitseväest tagasitlunud ja uuesti kompaniisse astunud, lugeda malevasse vastuvõetaks 8. juunist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 581.

§ 23.

Maleva koosseisust ja V. Nigula malevkonna Kalvi kompanii nimekirjast mahakustutada malevlased järgmiselt:

Elukoha muutmise tõttu — Johannes Lokota ja Eduard Männik — 15. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 624.

§ 24.

Maleva koosseisust ja Haljala malevkonna Palmse kompanii nimekirjast mahakustutada mlvl. August Johannese p. Puumann, omal soovil, 28. maist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 541.

§ 25.

Maleva koosseisust ja Jõhvi malevkonna Jõhvi valla kompanii nimekirjast mahakustutada mlvl. Elmar Pauluse p. Trankmanni, kui kohtu poolt karistatud, 6. juunist s. a. arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 566.

Alguskirjale allakirjutatud:

G. V a h e r,
Major,
Viru Maleva Päälik.

Ärakiri.

KÄSUKIRI

Viru malevale.

1. juulil 1929 a. Rakveres.

Nr. 19.

§ 1.

Lugeda mind väljasõidul oluks Tallinna kaitseleiidupäevale 25. juunist s. a. kella 1545 kuni 29. juunini s. a. kella 1836.

§ 2.

Kaitseleiidupäeval Tallinna spaleeride korraldamise juures pidas ennast distsipliini nõuete vastu üleval Sõmeru ratsa rühma päalik Privoi. Vahejuhtumise pealtnägijaks oli II Rakvere malevkonna päaliku abi.

Teen II Rakvere malevkonna juhatusele ülesandeks erakorraliselt kokku tulla, päalik Privoi ülevalpidamise küsimus juhatuses läbivaadata ja otsus mulle teatavaks teha.

II Rakvere malevkonna päalikul vajalikud seletused juhatuse koosolekule esitada.

§ 3.

Kinnitan Jõhvi malevkonna Järve valla kompanii juurde asutatud jalgratturite rühma järgmise koosseisuga:

1. Rühma pl. Saarest Voldemar, 2. rühma pl. abi Pääro Eduard, 3. mlvl. Arro Albert, 4. mlvl. Orro Eduard, 5. Sommer Nikolai, 6. Mägi Voldemar, 7. mlvl. Räis Johannes, 8. Valge Voldi, 9. mlvl. Kriit Arnold, 10. mlvl. Arro Rudolf, 11. mlvl. Siirak Valentin, 12. mlvl. Hartmann Jüri, 13. Hartmann Otto, 14. mlvl. Delling Otto, 15. mlvl. Vihman Eduard, 16. Ort Herman, 17. mlvl. Tennof Heinrich, 18. mlvl. Kroon Arnold, 19. mlvl. Mihailov Aleks., 20. Kriisa Eduard, 21. mlvl. Reinberg Alfred, 22. mlvl. Einemann Viktor, 23. mlvl. Pääro Alder, 24. mlvl. Saagen Johannes, 25. mlvl. Toost August, 26. mlvl. Toost Elmar, 27. mlvl. Leiter Osvald.

Õiendus: lauajuhend Nr. 569.

§ 4.

Käsen lugeda vormeerituks Tудо üksikrühm 1. juulist s. a. arvates, piirkonnaga Tудо raudteejaama ümbrus.

Avaldan teadmiseks rühma koosseisu kuuluvate malevlaste nimekirja

ja käsen lugeda neid malevasse vastuvõetuks 1. juulist s. a. arvates.

1. Rühma päalik Rudolf Altroff.

I jagu.

2. jao päalik Johannes Roost.
3. jao päaliku abi Jaan Viitung.

II jagu.

4. jao päalik Artur Linamaa.
5. jao päaliku abi Al-der Nirgi.

III jagu.

6. jao päalik Al-der Hirsch.
7. jao pääl. abi Meinhard Kaukvere.
8. malevl. Adolf Roost, 9. mlvl. Al-der Vaarikas, 10. mlvl. Rudolf Viitung, 11. mlvl. August Lukk, 12. mlvl. Johannes Metson, 13. mlvl. Mihkel Kukk, 14. mlvl. Rudolf Taberland, 15. mlvl. Karl Lepasaar, 16. mlvl. Heinrich Linamaa, 17. mlvl. Rudolf Nirgi, 18. mlvl. August Helm, 19. Al-der Dooves, 20. mlvl. Herbert Hirsch, 21. mlvl. Al-der Linkholm, 22. mlvl. August Tooming, 23. Rudolf Tooming, 24. Joh. Iisküll.

Õiendus: lauajuhend Nr. 630.

§ 5.

Kinnitan naiskodukaitse Rägavere jaoskonna juhatuse järgmise koosseisuga: esinaine — E. Liivak, kirja-toimetaja — pr. Alide Sepp, juhatuse liikmed — pr. O. Mälton, pr. M. Puumann ja prl. H. Nikker; revisjoni komisjonis — prl. prl. Anne Mooses, Hella Trankmann ja pr. Leena Uustalo.

Õiendus: lauajuhend Nr. 616.

§ 6.

Naiskodukaitse Rägavere jaoskonna juhatuse otsuse põhjal jaoskonda vastuvõetud kod. Adine Marie Truuberg, Alfriede Truuberg, Anne Mooses, Hella Trankmann lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr. 618.

§ 7.

I Rakvere malevkonna juhatuse otsuse põhjal malevkonda vastuvõetud kod. Leopold Antoni p. Rikken, Julius Tooma p. Tammermann, Friedrich Al-dri p. Tenneberg lugeda malevasse vastuvõetuks sooviavalduse lehtedel näidatud ajast arvates.

Õiendus: lauajuhend Nr.

§ 8.

I Rakvere malevkonna juhatuse otsuse põhjal lugeda mlvl. Al-der Gustavi p. Pääro tegevliikme kohustest vabastatuks ja arvata toetajaks liikmeks 11. juunist s. a. arvates.

§ 9.

Maleva koosseisust ja I Rakvere malevkonna nimekirjast mahakustutada malevlased järgmiselt:

Elukoha muutmise tõttu — August Hansu p. Juhkamson, August Pelfeldt — 11. juunist s. a. arvates.

Tervislistel põhjustel — Udo Eduardi p. Mikk — 11. juunist s. a. arvates.

Töötuslehele allakirjutamisest keeldumise pärast — Julius Niilender —

11. juunist s. a. arvates.

Alguskirjale allakirjutanud:

G. V a h e r,
Major,
Viru Maleva Päalik.

II. õppepiirkonna päalikutele.

Nüüd kus on möödas sündmused ja tegevused, mis erilist hoolt ja pingutust nõudsid ning algamas põllutöö, mis köidab mlvl. mõneks ajaks, takistades suuremaid kogumisi.

Käsen päalikutel pea tegevuse raskuspunkt koondada üksuste organiseerimise tööde peale, mis jätab ikka veel soovida, tunda andes eriti kontrollülevaatustel, kus mõni mlvl. ei tunne oma päalikut ja vastupidi.

Sarnased asjaolud ei aita kaasa üksuse kokkuliitumiseks!

Sügisese tegevuse hooajaks palun kõigis üksustes muu tegevuste hulgas: 1) korda seada koosseisude nimekirjad, 2) läbiviia päalikutele määratud üksuste juhtimiseks, kui kusagil puudub ehk ei ole vastav, samuti l. juhatajad, relv., sanitaar, spordi, propaganda päalikut jne., 3) korda seada ja täiendada tarviduse korral käskude edasiandmise süsteem, 4) väljavalida ja kinnitamisele saata l. rajad, kus need veel puuduvad.

Instruktor.

Teadaanne.

16. juunil s. a. Rakveres Rahvaaias Naiskodukaitse Rakvere jaoskonna poolt toimepandud peo üldine sissetulek oli 864 kr. 91 senti. Kulud 260 kr. 63 senti maha arvata, jäi puhast tulu 604 kr. 28 senti.

Juhatus avaldab tänu kõigile, kes peo kordaminekuks kaasa aitasivad.

Naiskodukaitse Rakvere jaoskonna juhatuse.

Esimene abi, sanitaaride, samariitlaste ja sõjaaegsete õdede kursused.

(Järg.)

XV.

Mürgised gaasid sõjas ja nende vastu võitlemine.

(6 tundi).

Sõjagaasid:

1. Liigitus.
2. Nende omadused ja mõju inimese peale.
3. Isiklik ja kollektiiv kaitse.

XVI.

Tervishoid

(5 tundi).

1. **Üldine tervishoid.** Õhk, valgus, ilmastik, maapind ja vesi, korter, küte valgustus, tuulutamine, kanalisatsioon jne.

2. **Isiklik tervishoid.** Keha ja vaimu tervishoid. Riided, sport.

3. **Avalik tervishoid ja hoolekanne.** Tiisikus, alkohol, suguhaigused, vaimuhaigete ja nõdrameelsete eest hoolitsemine, pimedate ja kurtummade ning invaliidide hoolekanne.

XVII.

Haigeravitsuse ajalugu

(2 tundi).

Haigetalituse tekkimine. Esimesed talituse meetodid mitmesugustes piirides. Vana ja nüüdse aja ebauusk. Ristiuse ja kiriku mõju haigetalituse peale. Esimene kogukonna õde. Uue aja haigetalituse põhijooned. Florence Nightigale. Kaiserverth ja teised pioneerid mitmesugustel maadel. Mitmekesisus haigetalituse teaduses ja tema arenemine.

Haigetalituse spetsialiseerimine (jaotus).

Talitajate (õdede) organisatsioonide ja seaduste põhijooned mitmesugustel maadel.

Vastutav toimetaja: O. Luiga.
Väljaandja: Viru Maleva staap.